

Paneleè Fransina

ROMAIN SARDOU

Alma littera

1

Jiems baisiai patiks

Gražios merginos Paryžiaus restorane „Pas Marselį“, Edgaro Kinė bulvare 33, įprastiniai lankytojai jau ilgą laiką nebuvo matę.

Ji sėdėjo viena prie staliuko, šalia lango.

Jau valandą kažko laukė nieko neužsisakydama, nukreipusi liūdną ir švelną žvilgsnį į bulvarą.

Šis 1940 metų lapkričio 20 dienos rytas buvo palyginti šiltas. Laikina ramybė audros vidury. Seni Edgaro Kinė bulvaro medžiai iš lėto saulėje metė lapus. Palei restoraną prariedėjo keletas automobilių, prisėdusių vokiečių karininkų. Greitai bulvaru lekiantis Monparnaso kapinių katafalkas stebino praeivius labiau nei ten pasirodęs lengvasis vermachto tankas.

Praėjo lygiai šimtas penkiasdešimt devynios dienos nuo tada, kai vokiečiai užėmė Paryžių.

Kvartale buvo tylu. Kaip ir restorane „Pas Marselį“, kur trijulė čia dažnai besilankančių šešiasdešimtmečių prie baro, kad ir kaip keista, nekalbėjo nieko apie laikraščių straipsnius ir esamą situaciją.

Nieko nuostabaus, kad mergina sėdėjo ne kur kitur, o čia.

Ant baro stovėjo taurė baltojo vyno, bokalas alaus ir puodelis silpnojo espreso.

Pirmasis vyriškis vartė laikraštį *Le Matin*. Pirmame puslapyje puikavosi iš Berlyno grįžusio prancūzų ambasatoriaus kreipimasis: „Įkaitų šeimas prašau kantrybės.“ Vyras gūžtelėjo

pečiais. Jau penki mėnesiai, kai pasirašytos paliaubos, ir vis dar nėra Viši pažadėtos taikos sutarties su Vokietija, pagal kurią karo belaisviai galėtų grįžti pas namiškius! Apie du milijonus prancūzų kareivių nuo birželio mėnesio tebelaikomi anapus Reino. „Anksčiau toks klausimas būtų buvęs išspręstas jingtuvėmis! – mėgo kartoti vyras. – Liudvikas XV nori taikos su Ispanija, o Napoleonas su austrų imperija? Tuoj būtų pasiūlyta vesti kokią nors princesę, ir reikalas kaipmat sutvarkytas. Nereiktų jokios kariaunos ir būtų proga surengti gražių švenčių provincijoje. Šiandien nebėra nė vienos paveldėtojos, kurią būtų galima išsiūlyti didžiajam Cezariui iš Berlyno. Kad ir kokia graži Respublika, kokia mums nauda iš Marianos, tos kekšės?“

Dabar reikalai nejudėjo iš vietos, artėjo žiema ir prancūzų kareiviams grėsė pavojus mirtinai sušalti Gėtės tėvynėje. Vis dėlto šįryt baltąjį vyną geriantis vyras neniurzgėjo. Veikiau akimis rijo dailias nepažįstamosios kulkšnis ir nuogas kojas.

Kairėje nedidelis žmogelis gėrė ketvirtą bokalą alaus iš eilės. Jis irgi žiūrėjo į merginą, vėliau, išmeigęs akis į tuštumą, galvojo apie savo žmoną, kuri po trisdešimties vedybinio gyvenimo metų nebebuvo tokia graži, kaip kadaise. „Jaunystės pavasaris, kodėl jis netrunka amžinai?“ – staiga sududeno, pralinksmindamas savo kompanionus.

Baro gale, leisdamas kavai atšalti, vyras naršė laikraštį *L'Œuvre*. Šią 1940 metų lapkričio 20-ąją jis masino jį labiau nei bet kas kita: „Ar mes pagaliau rasime žuvies?“

– Hmm... Visi dar miega, rytas!..

Visi Monpárnase žinojo: restorano „Pas Marselį“ šeimininko vardas yra Maksas Polis.

Pirmojo pasaulinio karo veteranas, apkūnus, tris kartus apdovanotas, neteko dešinės rankos didžiojo piršto sprogius sviediniui Bapomo mūšyje.

Šiandien vyras ramiai šveitė savo stiklines, įsikandęs cigaretę iš kareiviško daivinio, stebėdamas tris nuolatinius lankytojus, kuriuos meiliai vadino „kasdieniu senuoju choru“.

– Tikras Trečiosios respublikos laikų atvirukas! – apie visus keturis mėgdavo sakyti Makso Polio žmona, nuo vasaros su vaikais prisiglaudusi Normandijoje.

Iš virtuvės pasigirdo skambutis ir veriamų durų garsas.

Po akimirkos į salę įžengė kažkoks tipelis.

Tai buvo aukštas, nerangus trisdešimtmetis. Nors buvo jau vienuolikta, dėvėjo pižamos palaidinę ir rauktas kelnes. Apsunkę akių vokai ir susivėlę plaukai – visa vyro povyza bylojo, kad naktis buvo ilga...

Jis prisiartino prie merginos staliuko.

– Polis Tenaras? – pasiteiravo ši.

Vyras linktelėjo galvą.

– Mums ten.

Jis apsisuko, ir nepažįstamoji patraukė iš paskos, pasiėmusi nedidelį lagaminą, iki tol gulėjusį prie jos kojų. Jai nebuvo nė dvidešimties. Žavingas veidas, ilgi juodi plaukai, ryškiai tušu padažytos akys, dėvėjo vilnonę suknelę pilkais ir baltais langeliais.

Tikrų tikriausia gražuolė.

Trys prie baro įsitaisę vyriškiai ir storasis Maksas Polis sukamėnėjo iš susižavėjimo, žiūrėdami, kaip mergina žengia keletą žingsnių jų link.

Visi vienodai išsišiepė.

Alaus gėrėjas atsiduso.

– Kainuos du šimtus frankų, – tarė jam Maksas Polis.

– Ką? Mano gėralas?

– Ne, kopūstgalvi... Mergina.

*
* * *

Nepažįstamoji įėjo pro siauras restorano virtuvės duris ir atsidūrė rūbinėje priešais vestibulį, gretimame pastate, Edgaro Kinė bulvare 31.

Tai buvo pailga patalpa aksomu muštomis sienomis, baltu atlasu dengtomis kabyklomis ir pakabais. Vestibiulyje mergina

praleido vežimėlį su dešimt dėžių šampano. Baltoje ir auksinėje salėje išsiskyrė liftas. Dideliame kambaryje šalimais minia tarnaičių blizgino metalines detales ir veidrodžius, keitė vandenį didžiulėse vazose ir šveitė mozaikines grindis.

Antrame aukšte, Polio Tenaro paprašyta palaukti, viešnia atsisėdo minkštame odiniame fotelyje, prieškambario kampe.

Kaip ir išskirtiniuose aukštuomenės viešbučiuose, kiekviename aukšte darbavosi aptarnaujantis personalas. Pro nepažįstamąją praėjo keli būreliai skalbėjų. Ji nenoromis prisiminė, ką sušuko Makmahonas, žvelgdamas į Garonos tėkmę: „Kiek paklodžių! Kiek paklodžių!“

Iš neįprastos kirpyklos išėjo ponia, pavymui paskleisdama plaukų kremo ir nagų lako kvapus. Neaukšta, apkūni, tamsoko gymio, be makiažo, žilais plaukais, pūpsančiais ant galvos lyg šalmas, su cigarete lūpose.

– N... iš D..., tikras Grezo paveikslas! – šuktelėjo pamačiusi nepažįstamąją.

Mergina atsistojo.

– Tenarai! – riktelėjo ponia.

Merginą atlydėjęs tipas iškart pasirodė.

– Pasirūpink, kad atneštų *Pol-Roger* šampano panelei ir kalvadoso man. Paplepėsime mano kabinete.

Didžiulis kambarys penktajame pastato aukšte visais atžvilgiais priminė verslininko kabinetą. Dailūs sunkaus medžio baldai, paauksuoti šviestuvai, tai šen, tai ten – šūsnyš popierių, tabako kvapas ore ir didelis šarvuotas seifas.

Išskyrus ant sienų kabančias kiek neįprastas nuotraukas...

Moteris, ne viešnią atlydėjusi ponia, o kita, nors irgi apkūni, tik linksmesnė, paeiliui buvo įsikibusi į parankę Morisui Ševaljė, Mistengė, Žanui Kokto, Koletei, lakūnams Nenzeseriui, Navarui ir Ginmerui. Aktorius Volisas Bieris, filmo „Čempionas“ žvaigždė, jai krinto ausį, apsuptas minios nuogų „mergaičių“. Ten buvo įamžinti ir keli aukšto rango politikai bei policijos pareigūnai,

kaip antai prefektas Šjapas ir komisaras Metra. Anri Toresą keitė Žoržas Simenonas. Virš Žozefo Keselio kybojo Morisas Garsonas. Ypatingą susidomėjimą kėlė nuotrauka, kabanti šalia Marseelio gangsterių Karbonès ir Spirito atvaizdų, nes ant jos puikavosi žodis *Love* ir prierašas didžiosiomis raidėmis: Al Kaponė.

Ponia atsisėdo prie stalo, pasidėdama pakelį anglišku cigarečių ir masyvų auksinį žiebtuvėlį šalia atplėšto voko, kuriame buvo laiškas ir nuogo nepažįstamosios kūno nuotraukos, atsiųstos prašant ją priimti.

– Pakalbėkim, – tarė ponia. – Iš kur pas mus atvykai, gražuolyte?

– Iš Puatjė, – atsakė mergina sėsdamasi. – Bet esu kilusi iš Šomono Aukštutinėje Marnoje.

Ponia palingavo galvą.

– Ne visai tos pačios vietos...

Mergina gūžtelėjo pečiais ir sukryžiuvo kojas.

– Išvykau praeitą pavasarį. Kaip ir visi kiti. Man kėlė nerimą ne tiek vermachto vyrų pasirodymas, kiek rizika pakliūti po bombomis. Maniau, palauksiu Puatjė. Italai turėjo pulti pietinę dalį. Kadangi sklido visokios prieštaringos kalbos, ten tupėti buvo ne blogiau nei kitur.

– Kaip ir aišku...

– Kai jau norėjau išvykti, vokiečiai atitraukė demarkacijos liniją. Užstrigau Puatjė, šiaurinėje zonoje.

– Visa tai nutiko jau senokai... Ką veikei paskui?

Užuot atsakiusi, mergina pakėlė savo suknelę iki šlaunų vidurio.

Ponia pritariamai linktelėjo.

Tada davė ženklą galva, tarytum sakydama: „Noriu pamatyti viską.“ Moteris nepasitikėjo nuotraukomis, kurias merginos jai siūsdavo siekdamos patraukti dėmesį.

Viešnia atsistojo ir vieną po kito nusimetė visus drabužius. Drąsiai ir ryžtingai. Taip pat ir apatinius.

Liko stovėti visiškai nuoga, tik su aukštakulniais. Net ponią, kuri buvo mačiusi daug merginų, pakarėjo toks ryžtas.

– Per keletą savaičių, – pasakojo mergina, – ant manęs užsilipo visi svarbiausi Puatjė asmenys. Vos pradėjusi... pamačiau, kad klientai iš Rablė gatvės ginčijasi, kas su manimi miegos, o kai kurie jau siūlosi mane vesti, ir pasakiau sau, kad visa *tai*...

Ji lėtai perbraukė delnu nuo krūtų iki šlaunų.

– ...atiduoti tiems provincialams būtų tikras nuostolis.

Ponia negalėjo atitraukti akių nuo dailaus jaunosios moters kūno. Ilgos kojos. „Laisvai krentančios“ krūtytės, kaip sakydavo amato meistrai, – didelės ir stangrios. Galiausiai žavus veidas, taisyklingas ir dailus, tikras Renesanso etalonas.

Karas ar taika, ponია žinojo, kad tik du moterų tipai ima ši šio *amato*: nelaimėlės ir ištvirkėlės. Bet prasidėjus okupacijai nepaliaujamas „nelaimėlių“ srautas gerokai iškreipė atrankos į kūniškos meilės rinką kriterijus.

Kodėl to ėmėsi ši mergina, nebuvo lengva atspėti. Savo laiške ji nepadarė nė vienos rašybos klaidos.

– Ar turi giminių?

– Paryžiuje – ne.

– Sutenerį?

– Jau ne, esu laisva. Štai kodėl noriu gauti vietą namuose. Kad mane paliktų ramybėje.

Ponia linktelėjo. Žibančiomis akimis godžiai įtraukė į plaučius tabako dūmų, net skruostai įdubo.

– Ar jau rodeisi Paryžiuje?

Mergina atsakė, kad ne.

– Vis dėlto, – pridūrė, – jei kaip algą pasiūlysite tik kąsni duonos, galite būti tikra, kad savo grožybės įdarbinsiu viešnamiuose *One* arba „Šabanė“!

Ponia užgesino nuorūką peleninėje, pakėlė dvejojantį žvilgsnį, galiausiai nusišypsojo.

Pasigirdo beldimas. Įėjo Polis Tenaras, ant padėklo nešdamas du užsakytus gėrimus. Pamatęs išsinuoginusią merginą

suakmenėjo. Ši nė nemirktelėjo. Padažytos akys ir toliau žvelgė ramiai ir užtikrintai.

Tenaras pastatė gėrimus ant stalo. Akimirką stebėjo merginą tylėdamas.

– Jau gali apsirengti, gražuole, – viešniai tarė ponia.

Ir išgėrė kalvadosą vienu mauku.

– Dabar jau eik, Tenarai, – pridūrė. – Ir būk geras, padoriai apsirenk. Su pižama atrodai kaip paskutinis kvailys.

Mergina susirinko apatinius ir pakėlė suknelę.

Neparodė jokio netinkamo kuklumo.

Netinkamo *pagal viešnamio etikos kodeksą*.

– Pas mus šešiasdešimt frankų už kambarį ir du šimtai frankų leidimas, – šaltai paaiškino Freda. – Pirmoji suma – mums, antrąją daliniesi su viešnamio prižiūrėtoja, kuri skaičiuos tavo uždarbį. Atskaičius šias sumas, visa kita, ką duos klientas, lieka tau.

Mergina apsivilko suknelę.

– Gausi pinigų ir už bare nupirktus gėrimus. Visai neblogai, jei moki plepėti su klientais, kol šie laka šampaną. Bus mokama už atkimštą butelį, kaip ir kitoms.

Mergina lėtai užsisagstė palaidinę. Liemenėlės nenešiojo.

– Sąlygos tokios, – pareiškė Freda. – Principas kaip ir visur: būk daili, linksmink juos, suteik jiems malonumą ir priversk juos čia grįžti. Jei dabar pasakysi, kad tavo grožybės kitur gaus daugiau, esi visiška tuščiagalvė!

Mergina nusišypsojo.

– Nieko juk nesakau, – nekaltai tarė.

– Be to, tau reikės susirasti klientų. Čia ne Puatjė! Mes beveik tapome Berlyno *Salon Kitty* padaliniu. Pas mus lankosi vien vokiečių karininkai. *Nur für Offiziere**, kaip jie patys sako! Įsakyamas įpareigoja. Prancūzai gali linksmintis pas mus tik pakviesti okupantų ir perėję medicininę patikrą. Tokios tokelės.

* Tik karininkams (vok.).

– Man tai nekelia šleikštulio, – vėl atsisėsdama pasakė mergina. – Priešingai. Jie juk užėmė šalį, tiesa? Negana to, prancūzai manęs nebedomina. Kaip kartodavo Puatjė viešnamio prižiūrėtoja: „Jau ilgą laiką jiems nestovi arba tik perleidus reikalą kitiems.“ Dar prieš sutriuškinimą ji matydavo vien vedusius vyrus, kurie ateidavo į viešnamį su žmonomis pabūti vujaristais. „Pranašystė!“ – tikino ji...

Neatsiklaususi mergina pasiėmė cigaretę iš Fredos pakelio ir prisidėgė ją auksiniu žiebtuvėliu.

– Aš nesivaikau prancūzų, – kalbėjo ji toliau. – Kokia prasmė? Net jei vieną dieną ištekėsiu, mieliau rinkčiausi kokį vyresnįjį vokiečių karininką. Stojus taikai persikelsiu gyventi anapus Reino, ten, kur verda gyvenimas.

Freda suraukė antakius.

– Galbūt... – tarstelėjo. – Tik ateitis, mano gražuolyte, dar ne rytoj. O be to, pas mus nepolitikuojama. Jei klientai ko nors paklausia, nukreipiame kalbą. Vaidiname kvailutes. Čia tereikia išmanyti, ką daryti su savo užpakaliuku.

Mergina iškvėpė pirmuosius tabako dūmus tiesiai Fredos pusėn.

– Tai netrukdo mąstyti savaip...

Freda staiga šūktelėjo.

– Alfonsina!

Gražuolė padėjo žiebtuvėlį ant stalo ir paėmė šampano taukę. Gėrė iš jos mažyčiais gurkšneliais, kaip daug žadanti buržua atstovė.

Į kambarį įžengė šešiasdešimtmetė kentaurė, vardu Alfonsina. Jos palaidame minkštame chalate galėjo sutilpti dvi Fredos. Raukšlės ant kaktos išdavė visus šios prostitutės žygdarbius.

– Pristatau tau naująją globėją, – ištarė Freda. – Pasimėgauk – ji tikra amato profė! Matė ir patyrė visko, nuo Vello princo vonių iki frigidžiškų gražuoliukų, nuo Puikiosios epochos rūmų iki šlykščiausių Pietų Amerikos tavernų!

– Ak, – paprieštaravo Alfonsina, – nereikia visko piešti tik juodai, ponია Freda. Prie Čilės sienos susipažinau su keletu gaučių, kurie buvo verti visų nepatogumų.

– Pirmiausia trijų vakarų bandomasis laikotarpis, – vėl kreipėsi Freda į merginą. – Nuo šiol Alfonsina tau yra Dievas Motina. Jei jai įtiksi, visi bus patenkinti. Kur apsisotjai?

Mergina gyveno viename Paskjė gatvės viešbučių.

– Nuspręsta. Įsikursi septintame aukšte, kartu su kitomis viešnamio gyventojomis. Kur tavo daiktai?

– Visi čia, – tarė mergina, rodydama savo lagaminą.

Vulkanizuoto kartono gaminy s kaučiuku sutvirtintais kraštais.

– Alfonsina, palydėk ją į medicininę apžiūrą. Tegu patikrina su skėtikliu, padaro plaučių rentgenoskopiją, patikrina dantis, viską viską. Jau šįvakar ji turi stovėti prie baro.

Freda įsikando naują cigaretę.

– Jei po trijų dienų patenkinsi klientą, – prabilo, – užregistruosime tave prefektūroje. Žinoma, tu dar vaikas ir neturi dvidešimt vienerių?

– Ne.

– Tą irgi sutvarkysim.

Freda užžiebė žiebtuvėlį ir linktelėjo galvą.

– O dabar eikite, imkitės darbo, kad pasiruoštumėte šiam vakarui.

Alfonsina jau ketino išeiti, bet mergina toliau sėdėjo rūkydama ir gerdama.

– Kažko dar nori paklausti? – pasiteiravo Freda.

– Išdėstėte man savo sąlygas, – tarė gražuolė. – Dabar mano eilė. Jūs man duodate tris dienas. Tebūnie. O aš jums duodu pusę metų.

– Nesupratau.

Freda uždarė žiebtuvėlį taip ir neprisidegusi cigaretės.

– Neilgai trukus stos taika, – ryžtingai prabilo mergina. – Petenas su savo vyriausybe iš Viši sugrįš į Paryžių, vokiečiai

išsidangins atgal į tėvynę, atsiėmę Elzasą ir Lotaringiją, bet aš nenoriu likti užnugary. Prancūzija – jau istorija! Neturiu jokių sentimentų, kad gyvenčiau griuvėsiuose.

Alfonsina žvilgtelėjo į Fredą.

– Jau minėjau, – kalbėjo mergina, – noriu ištekėti. Ir kuo anksčiau, tuo geriau. Taigi atiduosiu jums pusę to, ką papildomai uždirbsiu iš klientų. Noriu turėti teisę išvykti, kada nuspręsiu. Neprašau jūsų šios laisvės, aš ją nusiperku.

Freda gūžtelėjo pečiais.

– Dar pamatysime, kaip viskas čia bus...

– Negana to, – toliau dėstė mergina, – noriu tik turtingo vokiečio. Ir kuo grynesnio arijo. Čia ne tik mano skonis, bet ir reputacija, kurią trokštu susikurti Paryžiuje. Išmokau šią pamoką dar Puatjė. Jei užsileisiu visus kadrinius karininkus, prarasiu savo vertę ir galiausiai man bus mokama mažiau.

– Viskas?

– Iš savo praeities atsinešu tik šį lagaminą. Mielai apsistosisi jūsų merginų bendrabutyje, bet perspėju, jei kuri nors iš jų ims kišti nosį į mano reikalus – iškabinsiu akis.

Viešnia atsistojo.

– Ir dar, jeigu man užkibs labai aukšto rango Reicho asmuo, jos tenebando šio nuvilioti. Būsiu jums atsidavusi, jei laikysitės šio susitarimo.

– Viskas? – vėl perklausė Freda, šiek tiek pralinksmedžiusi dėl tokio merginos pasitikėjimo savimi.

– Taip.

– Gerai. Pakalbėsime apie tai, kai įsivažiuosi. Šiaip ar taip, sveika atvykus į „Sfinksą“!

Alfonsina ir mergina išėjo iš kabineto.

Freda iškart čiupo telefoną ir paskambino Žoržui Marteliui, savo vyrui ir viešnamio prievaizdui. Entuziastingai nupasakojo naujosios samdinės grožį.

– Atvyko pas mus iš provincijos. Paryžiuje jos dar niekas nepažįsta. Milijono vertas veidelis. Dabar tokių nebesaitaiko!..

O koks charakteris! Tikras saldainiukas elitui. Pakankamai įgudusi. Palauk, sužinosi jos vardą!.. Pagaliau bent viena, kuri neslepia tėvynės savo kelnaitėse. *Jiems* baisiai patiks.

Pagaliau Freda prisidegė cigaretę.

– Jos vardas Fransina...*

* Vardas „Fransina“ etimologiškai siejasi su Prancūzijos pavadinimu (vert. past.).